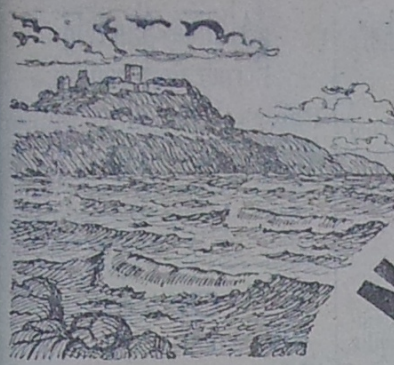

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD

Udgivet af et Interessentskab.
Ansvarshavende: Otto Gornitzka.
Forretningsfører: Sparekasseb. Ridder
Trykt i Allinge Bogtrykkeri.

Avertissementsprisen er pr. Pettelin
for Inserater paa Forsiden 15 Øre.
Almindelige Annoncer 1. Gang 10 Øre
etterfølgende Gange 5 Øre.

Nr. 213

Fredag den 26. Oktober 1917

5te Aarg.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
trykkes i et Antal af mindst 1600 Exempl.
og forsendes gennem Postvæsenet i Allinge.
Sandvig, Olsker, Rutsker, Rø og Klemensker.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
har den største Udbredelse i Nordre Herred
bliver læst i ethvert Hjem og egner sig der-
for bedst til Avertering.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
oplæger gerne Bekendtgørelser af enhver Art
saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser,
Efter- eller Aflysninger, Auktioner etc.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
udgaar hver Fredag, kan bestilles paa alle
Postkontorer samt paa Bladets Kontor og
koster 1 Kr. halvårlig.

Farerne for Selvantændelse i Landbruget.

—o—

Ved mange Brande forbliver, som bekendt, Aarsagerne uopklarede, idet man ikke ved Sikkerhed kan paavise, om der foreligger Ildspaa-sættelse eller Selvantændelse. Især i Landbruget er Muligheden for Selvantændelse ret nærliggende. Til de brandfarlige Stoffer, som indebærer en Selvantændelsesfare, hører frem for alt talrige Landbrugsfoderstoffer som Hø, Kløver, Halm, Skraaning, Klid, Bælg- og Oliefrugter, men Selvantændelser er ogsaa ofte iagttaget ved Humle, Mel, Kalk, naturlig og kunstig Gødning. Selv om Selvantændelsen ikke er fuldstændig klarlagt i enhver Henseende, saa er der dog tilvejebragt Bevis for, at den optræder som Brandstifter ved mange og iøvrigt uforklarlige Ildebrande. Medens i Almindelighed kun enkelte Personer i Fredstider led Skade ved Brand, maa hele Nationen i de nævrende alvorlige Tilfælde bære Knaven ved Tilintetgørelsen af Landbrugets Fremstillinger til Ernæring af Mennesker og Dyr. Der kræves derfor netop nu en særlig Forsigtighed for at forhindre Selvantændelsesfaren.

Alle Landmænd er vel kendt med Høets Selvopvarmning, naar det ligger sammenhobet i længere Tid uden at blive rørt. Denne Tildragelse skyldes en biologisk Udvikling, der staar i Forbindelse med de mindste levende Væseners (Bakteriernes) Levedygtighed og ikke indtræder, naar disse dræbes ved Sterilisering. Saa-danne smaa Baciller som Kolibacillus og Bacillus coliformus trives godt i fugtigt Hø. Naar Høet i længere Tid ligger fast sammenpresset, bliver det muggent som Følge af disse Bakteriernes stærke Udvikling. Der opstaar en Varme paa indtil 70 Gr. Celsius, og der samler sig Gasarter i Høbunkens Indre, som mærkes ved en ubehagelig Lugt og Damp. Det enkelte Græsstraa bliver efterhaanden til dentørre porøse Kultraad, der begærligt drager Luftens Ilt til sig og til sidst slaar ud i Flamme, naar tilstrækkelige Iltmængder er til Stede. Naar Høet bliver muggent og udsender den ubehagelige Lugt, er

det paa høje Tid at sprede Bunken, inden der opstaar Selvantændelse eller Høet bliver værdiløst paa Grund af Dunsterne. Ikke sjældent lader Landmanden den højt belæssede Høvogn staa i Laden for at være beskyttet mod truende Regn. Ved et Greb i det frisk indbragte Hø kan man let overbevise sig om, at Temperaturen stadig stiger, hvilket ogsaa snart viser sig ved opstigende Vanddampe. Naar Varmen stiger særlig stærkt, maa Høet spredes ud paa Jorden og gennemrives. Næst efter denne Forsigtighedsforanstaltning kan anbefales Indsætning af Høet som et virksomt Middel mod Selvopvarmning. Strør man paa et Centner Hø ca. 250—300 gr groft Salt, formindskes Faren for Selvantændelse i betydelig Grad.

Paa samme Maade som ved Hø sker ogsaa Selvopvarmning ved andre Foderstoffer, Bælgfrugter og Kornarter, naar de i fugtig Tilstand opbevares i større Portioner. Kornfrugternes Spiren befordrer tilmed Varmeudviklingen og tomme Rum i Bunkernes Indre bidrager til Dannelsen af Gasarter og forhøjer dermed Antændelsesfaren. Ved gentagne Gange at omskovle Kornfrugterne og ved stadig at holde Kontrol dermed kan man bekæmpe denne Fare. I hvert Fald skal man undgaa at bringe frisk Hø, Halm osv., som ikke er fuldstændig gennemtørt, under Tag eller anbringe det paa Loftet over varme Stalde. Ved Pressehø eller Pressehalm optræder Selvantændelse yderst sjældent. Professor Bauer ved den tekniske Højskole i Karlsruhe har opfundet en ny Fremgangsmaade til Tørring af Hø, som især i fugtige Somre kan anvendes med Fordel, og som bestaar i, at Græsset flettes i lange Piske og i Rækker ophænges til Tørring i et tørt og luftigt Rum paa lignende Maade som Maj's. Piskene tørrer langsomt uden at opvarmes; kun maa der sørges for, at de ikke hænger for tæt sammen, for at Luften kan passere ind imellem dem, hvorved tillige Dannelsen af Skimmel undgaaes.

Ved Oplagring af Stenkul, ulasket Kalk og Kunstgødning maa der ligeledes iagttages Forsigtighedsregler. Det i store Bunker lagrede Kul optager begærligt Luftens Ilt og udvikler saaledes stadig Varme. Erfaringerne viser, at Antracitkul ikke er særlig tilbøjelig til Selvantændelse, hvorimod det modsatte er Tilfældet med svovlholdige, fede Kul, ligesom Faren for Selvantændelse bliver større, jo mindre og støvholdige Kullene er. Oplagring af nye Kul paa Steder, hvor der i Forvejen er fugtigt og gennemblødt af Regn, begunstiger Selvopvarmningen, og da Varmeudviklingen altid sker i Bunkens Indre, maa man sørge for, at Kullene ikke anbringes i højere Bunker end 2,5 m samt at der ved Luftkanaler sørges for indre Ventilation. Man kan maale de oplagrede Kuls Varme ved paa forskellige Steder i Bunden at

støde et hult Jernrør saa langt som muligt ind i Kulbunken og føre et Termometer ind i Rørene; viser dette over 50 Gr. Celsius, maa Kul-lageret straks omskovles og samtidig overrisles med Vand.

Dg. Nyh.

Mosekultur i Hannover.

Af M. Frøslev.

—o—

Angaaende de Rimpause Mosekulturer i Hannover, da er Principperne for disses Drift for saa vidt de samme som de hollandske Fennekulturer. Hovedbetingelsen er ogsaa her en god Afvandingsaf Mosen. Der er intet Kanalanlæg, men et udstrakt Grøftesystem. For hver Ager paa 12 Favnes Bredde graves Grøfter paa 2½ a 3 Favnes Bredde, saa at mellem en Fjerdedel og en Femtedel af Arealet medgaar til Grøfter. Det kan her bemærkes, at man i Tyskland anser Moser med et Tørvelag fra 1½ til 4 Fods Tykkelse for bedst egnede til Dykning; er Tørvelaget tyndere, har det i Reglen ikke Tørvejordens gode Egenskaber, og er det tykkere, vil Tilvejebringelsen af Sandet fra Bunden af Grøfterne i Reglen koste for meget. Mange Steder, hvor Tørvelaget er tykt, afgraves en Del af Tørvejorden til Produktion af Brændselstov, forinden de egentlige Kultiveringsarbejder begynder.

Ved disse Kulturer er der som sagt ikke Tale om Anlæg af sejlbare Kanaler. Men man søger altid for at faa saa dybt et Aflob fra Mosen, at Vandet i Grøfterne om Sommeren ikke slaar højere end omtrent 3 Fod under de færdig anlagte Moseagres Overflade. Det opgravede Sand paaføres nu Agrene i en Tykkelse af 4½ Tomme, saaledes at Sandet efter Sammensynkning kommer til at udgøre 4 Tommer. Den fordeles saa jævnt som muligt, i Reglen efter afpælede Højder.

Som det ses, ligner de Rimpause Kulturer i meget Fennekulturerne i Holland, men i en Henseende adskiller de sig dog fra disse. Medens man nemlig i Holland søger ved gentagne Pløjninger at blande det paaførte Sand med den underliggende Tørvejord, saa søger man i Tyskland at undgaa denne Indblanding af Sandet. Derfor er al Jordbehandling med Redskaberne her ganske overfladelig og gaar aldrig over 3 Tommer i Dybden. Af den Grund har man aldrig fleraarig Græsleje, fordi den fleraarige Græsleje vilde frembyde Vanskeligheder ved Behandlingen med Redskaberne, naar disse kun maa gaa til 3 Tommers Dybde. Af samme Grund gødes der heller ikke gerne med langstraaet Gødning. Skal der anvendes Staldgødning, maa Halmen til Strøelse være skaret i Hakkelse af ikke over 1 Kvarters Længde.

I det første Aar har man fundet det rigtigt at anvende Staldgødning,

men saa snart der har været en god Afgrøde paa Jorden, og der derved er kommet Liv i Tørven, anvendes kun Kali- og fosforsure Salte, idet Tørvejorden indeholder tilstrækkeligt af Kvælstof. Er Tørvejorden tillige kalkrig, som Tilfældet er hos Hr. Rimpau, behøves ingen Mergling, men i modsat Fald er det heldigt at mergle eller tilføje Kalk.

Hr. Rimpau har angivet, at der hvert Aar bør gødes med let opløselige Forbindelser af Kali og Fosforsyre i et Kvantum, der svarer til, hvad der efter Wolffs Analyser indeholdes af disse Stoffer i en god Afgrøde. Det kan her bemærkes, at hele Afgrøden, baade Kærne og Straa, bortsælges hvert Aar, og da der kun er 1-aaig Græsleje, er Jorden bestandig under Plov.

I den saaledes behandlede Jord dyrkes Hvede, Rug, Byg, Havre, Ærter, Bønner, Kartofler, Roer, 1-Aars Kløver, Hamp, Kommen og Raps. Der har ikke vist sig nogen Trang til en bestemt Sædfølge. Al Slags Sæd er dyrket foran og efter hinanden og samme Sort Sæd flere Gange i Træk, alt med fortrinligt Resultat. Hveden har været tilbøjelig til at give Lejesæd, og den har derfor — i al Fald tidligere — været opgivet.

Der foreligger flere Undersøgelser, foretagne af forskellige tyske Landbrugsselskaber over Afgrødernes Beskaffenhed paa disse Kulturer, og af samtlige disse Beretninger fremgaar det, at de indvundne Resultater er i høj Grad fortrinlige, hvilket ogsaa er stærkt iøjnefaldende, naar man gaar hen over Markerne, der er ingen Undtagelser eller mindre gode Pletter, men alt er i høj Grad frodigt. De senere Aars Afgrøder var mindst lige saa gode som i de første Aar, uagtet de i det hele taget ikke har faaet kvælstofholdig Gødning.

Man kunde maaske spørge, hvad Nytte Sandlaget gør, naar det saaledes henligger oven paa Tørvejorden, uden at indblandes i dette. Ja Nyttens maa jo være udelukkende af mekanisk fysisk Art. Det dækker Tørvejorden og forhindrer derved dennes for stærke Udtørring og Op-lagsning. Man mener ogsaa, at Sandlaget forhindrer Dannelsen af Frosttaager, som jo ofte kan ses at staa over Moserne.

Det forekommer mig nu, at man efter de Erfaringer, der er indvundne ved Mosekulturerne i Holland og Tyskland, som jeg i det foregaaende har søgt at give en Fremstilling af, og som foregaar under Forhold, der ikke er meget forskellig fra vore, maa komme til Overbevisning om, at Tørvejord besidder en ret betydelig Værdi som Gødning, og man maa egentlig undre sig over, at den ikke er bleven anvendt i langt større Udstrækning her hjemme, end Tilfældet er. For mange Landmænd, der bor langt fra Torvemøser, og saaledes har lang Vej at transportere dem, kan det maaske blive for omstændeligt og bekosteligt, naar den

skulde skaffes til Veje i større Mængde men tor hvem, der ikke har for langt til en Mose, tror jeg bestemt, at det kan tilraades at gøre et Forsøg, og jeg er overbevist om, at Resultatet af Forsøget vil stærkt opfordre til at gentage det.

Vilde det for øvrigt ikke være en passende Opgave for Landbofor-eningernes lokale Gødningsforsøg?

Optøjer i Kolding.

—o—

Der har i Følge „København“ forleden Aften været en større Bataille i Kolding.

Byraadet holdt Møde, og da det rygledes, at det havde vedtaget at forhøje Gaspriserne fra 18 til 25 Øre, begyndte den store Menneskemængde ude paa Torvet at give sit Mishag til Kende.

I Begyndelsen tegnede dog alt til at skulde løbe af uden større Optøjer, En Deputation for de utilfredse fik Adgang til Raadhuset for at fremstille deres Ønsker; men de blev afvist med den Motivering, at de kunde henvende sig skriftligt til Byraader. Da Mængden, der nu var vokset til ca. 1000 Mennesker, fik dette at vide, blev der Røre og nogle af de tilstedeværende begyndte at bombardere Raadhuset med Kartofler, men et Øjeblik efter suste Stenene Byraads-medlemmerne om Ørene.

Da Politiet stod magtesløs, maatte et socialdemokratisk Byraadsmedlem ud for at stille de oprørske Gemytter. Hans Ord faldt omtrent saadan: I maa ikke kaste med Sten, for saa rammer I os, der sidder lige inden for Vinduerne.

Det hjalp. Men Mængden blev dog paa Torvet, til Mødet var forbi, og da Byraadsmedlemmerne viste sig, blev de hilst med Raab og Fløjten, og et enkelt Byraadsmedlem blev fulgt helt hjem.

— Havde vort Byraad siddet paa Taburetterne i Kolding, var det sikkert blevet hængt, thi det nøjedes som bekendt ikke med 25 Øre.

Gammeldags Belysning.

—o—

Verdenskrigen synes ikke alene at føre Europas Folk tilbage til Barbariet, men tvinger os mere og mere til at give Afkald paa Civilisationens Goder. Vi nærmer os paa mange Omraader Fortidens primitive Tilstande. Fabrikkerne lægges øde af Mangel paa Kul. Husflid og det gammeldags foragtede Haandværk kommer atter til Ære og Værdighed; vore Gader henligger i Midelalderlig Mørke, og i Hjemmene har Tællepraasen og Tranlamperne holdt deres Indtog.

I den langtfra festlige Oplysning af Sparerlampens vemodige Skær sidder man trint om i Hjemmene og gruer over de lange Vinteraftener med Os og Tørveøg, og Tankerne vender uvilkaarlig tilbage til

de gamle Nordboeres Liv og Virke, saaledes, som det skildres af vore Historikere — dengang Stue og Hus udgjorde eet, og da det aabne Lids- sted var Midtpunktet, hvorom alle samledes i de lange Aftener. Mens Blæsten feg Sne sammen om Huset, mens det peb og lude i Mørket udenfor, kastede Arneilden sit urolige Skær over Gulv og Vægge, og Skyggerne blev til sære, fantastiske Skikkelser. Intel Under, at der i disse Hjem trivedes saa megen Overtro, og at Indbildningskraften skable en Verden af Trolde og onde Aander! Dette Liv i Halvmørke havde ogsaa en anden Følge. Selvom man begyndte Dagen tidligere end vi og bestræbte sig for at udnytte det naturlige Dagslys i saa vidt Udstrækning som muligt, nødtes man dog til at tilbringe en god Del af Aaret, særlig Vintertiden, i sløv Uvirksomhed. Mens det, takket være det kunstige Lys, er den moderne Slægt forundt at arbejde lige saa godt om Aftenen som om Dagen, var den Tids Mennesker derfor mindre arbejdsglade, mere træge.

Arneilden vedblev naturligvis ikke at være det eneste Lys. Hvor vi benytter os af et Lys eller en Tændstik for et Øjeblik at belyse en eller anden Ting, brugte man i Middelalderen Tyrstikker, nogle tyndt skaarne Fyrrepinde, der var meget harpiskholdige. Ved mere højtidelige Lejligheder anvendtes Fakler, der enten bares af Tjenere eller fæstedes i Ringe i Væggen. En Overdaadighed, som kun de mere velstillede tillod sig, var at brænde Lys. Endnu i det sekstende Aarhundrede betragtedes Talglys som en Luksusartikel, der mere hørte hjemme paa Herremandens Slot end i Bondens Hytte, og dog var dette Lys yderst ubekvemt, idet Vægen, der ikke blev fortæret, stadig maatte klippes, samtidig med at Luen uophørlig truede med at gaa ud. Stearinlyset, der erstattede Talglyset, var derfor en stor Opfindelse ikke alene ved sin forøgede Lyskraft, men ogsaa fordi Vægen forbrændtes og dermed gav en jævn Lue.

Der omtales fra det sekstende Aarhundrede Messingkroner og Lysekroner med Sejrværk i, og der høres om store Bestillinger af Vokslys til de kongelige Slotte herhjemme. Alligevel fremhæver Troels-Lund, hvorledes selv den bedste Belysning efter Nutidens Begreber var mangelfuld med dens skiftende Skær, dens Osen og Voksdrup. Man kendte imidlertid ikke bedre. Det var rene Undtagelser, der som f. Eks. Henrik Ranzau kunde falde paa den overforfinede Paastand, at Osen af almindelige Vokslys var meget skadelig for Sundheden, hvorfor man burde i det mindste til Brug i Soveværelser om Natten have Lys af særlig rensat Voks, der gav mindre Os. Derimod skulde det synes, at man kun behøvede at have overværet en af Datidens Aftenfester med dens forholdsvis rige Belysning for at faa et pinligt Indtryk af, hvor mørkt og trist Folk havde det til daglig. Intet tyder dog paa, at dette er gaaet op for Datiden. . . . To Enkelt-Lysestager ansaas endnu for et kongeligt Udstyr; selv i meget velhavende Forhold nøjedes man med et Talglys, og hos den fattige Befolkning veg endog Talgpraasen eller Tranlampen for en „Tyripind“, der kun tændtes ved Ovnens Gløder i de tre Øjeblikke, det gjordes fornødent. Men hvor sligt fandt Sted, ophørte al Tale om Belysning; Mørket maatte siges at være Herre fra den Stund, det faldt paa. . . .

Hvad angaar Lamper, var de selvfølgelig ikke ukendte i Middelalderen; men dels var Lysvædsken, Tran, ikke videre god, dels var Konstruktionen yderst mangelfuld, og den Tids Lamper spredte knap mere Lys end et almindeligt Olieglas,

hvori der svømmer en lille, flakrende Væge om. Lampen, der plejede at hænge paa Væggen, udgjordes som oftest blot af en firkantet eller aflang Jernskaal med en Væge i det ene Hjørne. Lampeglasset indførtes først ved Midten af det attende Aarhundrede i Paris, og de fleste øvrige Forbedringer tilhører jo det svundne Aarhundrede. Selv Olien, der erstattede Tranen, havde flere uheldige Sider, og Petroleumslampen har da ogsaa i udstrakt Grad maattet vige for Gas og Elektricitet. . . .

Nu vender vi atter tilbage til Tranlampen og Tællepraasen og mindes med Vemod den elektriske Kontakt, hvor man ved et Tryk kunde frembringe den herligste Lysstrøm.

Hvem regerer i Danmark?

(„Esbjerg Avis“)

Til Besvarelse af Spørgsmaal et om Magtforholdet i Øjeblikkets Danmark, er det ikke nok at henvise til Grundloven (i eller udenfor Sølvskrinet). Det kan heller ikke nytte at pege paa Rigsdagen. Den vil straks melde: Hus forbi! Thi dens Funktioner er næsten udelukkende indskrænket til at skaffe de mange Penge, der skal til. Derimod er det ikke helt galt at pege paa Zahle og Co. Landet sukker jo netop i disse Tiden haardt under at Hr. Rode viste sig at være en energisk Korn-diktator — selv om han ikke helt fik Bugt med den Kendsgerning, at Danmark er et agerdyrkende Land.

Men —

Der er ikke mindst i den sidste Tid stærke Vidnesbyrd om, at en ny Magtfaktor er skudt stærkt i Forgrunden.

Om det er Nævnene.

Disses Historie vil blive rig paa mange baade sørgelige og tragikomiske Enkeltheder.

Vi har snart Nævn for alt her i Landet. For Korn og Salt og Brød, for Stenkul og Brunkul, for Tørv og Brænde, for Olie og Benzin, for Gasapparater og Acetylenlamper, for Husholdningssager og Handels-spørgsmaal — og for en Uendelighed af Ting, som det er for langsommeligt at remse op. Og disse Nævn sidder med en næsten diktatorisk Myndighed og skalter og valter med alt; private som offentlige Sager. Og hvad dette Diktatur vil sige, det ved bl. a. alle de af Landets Borgere, der med Hatten i Haanden har staaet bukkende overfor de nye Magthavere i Nævnene.

Og hvem er saa disse Smaakonger?

Se blot Listen igennem. Og De træffer et Par særlig bredbenede Politikere fra Regeringspartierne — navnlig er det en enkelt, der gaar igen atter og atter. De træffer endvidere en stor Del radikale Jøder og københavnske Direktører — og ogsaa her er der en enkelt, man stadig træffer paa.

Og hvorledes regerer de?

Først og fremmest ved deres direkte Dispositioner, Fordeling af Varelagre, Kendelser o. s. v. Og dernæst ved et Utal af Cirkulærer, hvorigennem de forkynder deres Villie for det undrende Folk.

Apropos: Cirkulærene.

Aner mon nogen, i hvilken Grad der regner ned med Cirkulærer og Forordninger, med Paabud og Forbud?

Vi har foretaget en lille Opgørelse, og det viser sig, at der i Tiden indtil 30. April d. A. er udstedt 1793 Skrivelser, Anordninger, Meddelelser, Cirkulærer, Bekendtgørelser

Instrukser o. s. v. om de økonomiske Spørgsmaal, der er blevet aktuelle under Krigen. Og hver Dag siden er der kommet ny. Og for hver Dag der kommer, kan der ventes ny. Kværnen gaar sin ustandselige Gang.

1793.

Et Tusind syv Hundrede tre og halvfems!

Samlet sammen fylder de syv tykke Bøger, stort kvart Format, med over 2100 Sider.

Og dette Utal af Cirkulærer, Forordninger o. s. v. griber ind i hinanden, uddyber, ophæver, forklarer og strider imod hinanden — alt i en eneste vild Heksedans.

Men Cirkulærene skal jo dog som Regel — men langt fra altid — udstedes af et Ministerium, og navnlig af Indenrigsministeriet.

Rigtigt!

Men tror man, at nogen kan følge med i alt dette? Tror man, at Hr. Rode kan?

Selvfølgelig ikke!

Ingen enkelt Hjerne kan rumme dette uendelige Sammensurium. Derfor bliver Ministeriet mere og mere at betragte som rene Ekspeditionskontorer — selv om nogle af de ellers mest vanvittige Cirkulærer fra Nævnene er blevet liggende paa Ministeriets Trapper og ikke kommet videre.

Tror man nu, at de enkelte Kommissioner, Udvalg og Nævn er klar over sig selv? Nej, saamænd er de ej! Da Ernæringsraadet for et Par Maaneder siden begyndte sin Virksomhed i „Kongen af Danmark“s Hotelværelser, som er lejet til et svimlende Beløb (Staten betaler!) tilbragte dette og Landbrugsudvalget en væsentlig Del af Tiden med at „finde hver sine Ben“, som man udtrykte det. Og man har ikke fundet dem endnu. Ingen Mors Sjel aner i dette Øjeblik, hvad der sorterer under den ene Myndighed og hvad under den anden. Men det er man dog vist bleven klar over: at Ernæringsraadet er inderlig overflødigt. Og hvordan forholder det sig i den Henseende med Brændselsnævnet?

Ulykken ved det hele er fornemmeligst den: naar en Del Mennesker kommer sammen i saadan Nævn, og faar en dertil svarende Myndighed — saa tager Pokker ved dem! De kan ikke lade være med at bruge Magten. De begynder straks at „regere“ — enten der saa er Grund til det eller ej. Og i Reglen er der ikke Grund til det. Og saa gaar det saadan, at det private Initiativ for hver Dag, der gaar, slænges til Side i en stadig stærkere Grad — til Skade for Landets Borgere og derigennem ogsaa for Landet som Helhed. Usikkerheden og Vilkaarligheden berøver desuden et stadigt større Antal Mennesker Lysten til at beskæftige sig med de Ting, som dog ellers laa nærmest for dem, og som de havde mest Forstand paa.

Men Ansaret for alt dette?

Ja, der naar vi endelig fast Grund under Fødderne. Thi selvfølgelig har den radikale Regering Ansaret. Det er jo den, der egenmægtig har givet Stødet til de fleste af disse Kommissioner og Nævn — og givet dem deres fuldstændig ensidige Sammensætning.

Alt i alt kan vor Tid vente sig smukke Navne i Historien:

Det radikale Regiments Æra!

Cirkulærene Rædselsregimentel!

Allinge-Sandvig Haandværker- og Industriforening

afholder ordinær Generalforsamling Tirsdag den 30te Oktober Kl. 7 paa Teknisk Skole med følgende Dagsorden:

1. Beretning om Foreningens Virksomhed.
2. Det reviderede Regnskab oplæses til Godkendelse.
3. Valg af 3 Bestyrelsesmedlemmer, der efter Tur fratræder, nemlig Malerm. Carl Nielsen, — Johs. Hansen og Bygmester Johs. Pedersen, der er fraflyttet Kommunen. Endv. Valg af en Revisor, der fratræder, nemlig Snedker Jul. Mortensen.

Bestyrelsen.

Saafermt der melder sig 10 Elever, vil der paa Teknisk Skole blive givet et Kursus i Engelsk.

RØ.

I Følge Meddelelse fra Brændselsolienævnet af 20. d. skal fra 1. December til Staldbelysning alle Landbrugere under 4 Tdr. Hartkorn forsynes med Tran og alle Landbrugere over 4 Tdr. Hartkorn med Karbid.

Alle Landbrugere der vil sikre sig de nødvendige Tran- og Karbidlamper til Anbringelse i Stal-lygter, bedes indgive Bestilling til Rø Brugsforening inden 1. November.

Tranlamperne vil sandsynligvis koste ca. 2 Kr. og Karbidlamperne 5 Kr. 75 Øre.

Alle Haandværkere, Handlende og Institutioner vil fra 1. December blive anviset at bruge Karbid.

Bestillinger paa Lamper til Deres Brug bedes indsendt paa særlig Bestillingsseddel inden d. 1. November.

Disse Bestillingssedler faas hos undertegnede.

Rø Sogneraad d. 24/10 17.
M. Lund.

En flink Karl

kan faa Plads paa

Pellegaard i Rutsker

Al Jagt

og Færdsel med Skydevaaben paa H. Kjæmpes, Per Jensens og Lars Persons Jorder i Olsker, er strengt forbudt.

Benyt Søndagften

til at gaa til kristelige Møder i Luthers Missionsforening. Tein Kl. 7 Allinge Kl. 8.

Mon da Ungdommens Vaar ikke passer til Gud at lovprise med frydefuld Røst. Ak din Sang er saa fattig din Ungdom saa mørk, om du ikke med Herren har Fred.

Hallelyst, Allinge.

Charlotter købes, 60 Øre halvg.

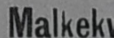
Code Spise-Gulerødder

købes a 7—8 Øre pr. kg.

M. Kr. Kofod.

Unge gode

Malkekvier og Lodekvier

er til Salgs eller Bytte med ca. 1-aars Kvier paa

Pellegaard i Rutsker.

2 Kr. 40 Øre pr. kg.

betales for uldne, strikkede, renvaskede Klude, naar disse byttes med Manufakturvarer.

Messens Ene-Udsalg,
Chr. Olsen.

Allinge-Sandvig Foreningsforening.

Realskolef. N. P. Jensen. Aakirkeby, taler om LUTHER paa Hammershus i Allinge Tirsdag den 30. Oktober Kl. 8.

Entree for Ikke-Medlemmer 25 Ø. Bestyrelsen.

Olsker.

Statsskat

for 1ste Halvaar 1917—18 modtages hver Fredag Efterm. paa Broddegd. og ved Mejerierne „Humledal“s og „Kajbjerggaard“s Udbetalinger i November.

Sogneraadet.

Petroleums-Sparebrænderen PARCO

faas hos

M. C. Funch, Allinge
Telefon 34.

Sirup.

Prima lys og klar Sirup er atter paa Lager. Anbefales til en forholdsvis billig Pris.

I. B. Larsen.

Olsker.

Godtgørelse af Statskassen for leveret Brødkorn af 1916 udbetales Mandag den 29. Oktober fra Kl. 3—5 i Olsker Forsamlingshus. Sct. Ols Sogneraad, 25/10 1917.

K. A. Mogensen.

Gudstjenester og Møder.

Søndag 28. Oktober.

St. Ols Kirke Kl. 9 1/2.
Allinge Kirke Kl. 2. Skrm. 1 1/2.
Rø Kirke Form. Kl. 10. Christiansen Om Efterm. Kl. 4 taler Missionær Aro i Bethel i Olsker og om Aftenen — Kl. 7 — i Tejn Missionshus. Om Aftenen Kl. 7 1/2 taler Israelsmissionær Philemon Petri i Allinge Menighedshjem. Mandag Aften Kl. 8. Møde for K. F. U. K. paa Menighedshjemmet. Tirsdag Aften Kl. 7 1/2. Møde for K. F. U. M. paa Menighedshjemmet.

Onsdag d. 31. Minde- og Takkegudstjeneste i St. Ols Kirke Kl. 2 og i Allinge Kirke Kl. 7 1/2, paa 400 Aarsdagen for Luthers Reformation.

Kom alle og vær med til at prise og takke Herren, saavel Gamle som Unge og Børn.

Rigtig gode Udkudsbrødder

Prima Løder-Tagpap.

Prima Icopal-Tagpap,

Prisen er meget rimelig i

Nordlandets Handelshus.

Erindringsliste.

—0—

Toldkamret 8—12 Form., 2—7 Efterm.
Kæmnerkontoret 10—11 og 2—4.
Laane- & Diskontobanken 2—4 Efterm.
Sparekassen 10—12 og 2—4.
Branddirektøren 1 do.
Stempelfilial i Sparekassen 10—12, 2—4.
Dampskibsexpeditionen, aaben ved Skibenes Ankomst og Afgang Tirsdag og Fredag Efterm., Mandag og Torsdag Form.
Sognepræsten Tirsdag og Fredag 6—7.
Distriktslægen 8—9 og 2—3.
Postkontoret: Søndage 9—7 Søndag 12—2.
Telegrafstationen 8 Morgen til 7 Aften. Søndag 12—2.
Borgmesteren træffes paa Kæmnerkont Statsanstalten for Livsforsikring ved Chr. Olsen, Messen. Kontortid 1—4 Em.
Folkebogsamlingen paa Raadhuset: Tirsdag Kl. 3, Fredag 7—8.
Jernbanest. er aaben for Gods 8—12, 2—7.
Hjælpekassen: Formid. Bagern. P. Holm, Kasserer H. P. Kofod. Kontortid hver Fredag fra 5—7.

Til Efteraaret

anbefales mit store Lager af Skaffestøvler, Militærstøvler, brune og sorte Smurtlæders Støvler med dobbelt Saal til Herrer, Damer og Børn. Filtsko, Tøfler, Hjemmesko.

Box, Chevreaux og Lak-Fodtøj i moderne Faconer.

Da Varerne er indkøbt før de sidste Prisstigninger, sælges disse betydelig Under Dagspris.

C. Larsens Skotøjsforretning

Telefon 104 ALLINGE Telefon 104
Leverandør til Vareløtteri.

De gaar ikke i Vandet,
naar De gør Deres Indkøb hos os!

Blaa og kulørte Klædninger

i mange Kvaliteter og i alle Størrelser fra 25 Kr.

Vinterfrakker og Ulsters
fra 33 Kr.

Stortrøjer fra 18 Kr.

Engelske Gummifrakker i forsk. Farver.

Arbejdsjakker, Bluser, Benklæder
af gode stærke Stoffer.

Hatte, Huer og Kasketter,
Sorte og brune Skindhuer, flere Faconer.
Sandfjer, Vanter, Soffer, Seler.
Skjorter og al Slags Undertøj.

Manchetsfjorter i nye Monstre.
Kraver, Flipper, Manchetter og Slips

Altid de sidste Nyheder!

Lageret er stort, og da de fleste Artikler
er købt for ca. 1 Aar siden, er Priserne gennem-
gaaende betydelig lavere end de nugældende Fa-
briks- og Grossistspriser.
Enhver kan se Varerne uden at købe.

Nordlandets Handelshus.

Stor besparende Nyhed!

Laagkædler kan anvendes paa alle Gryder, saa man
altid har varmt Vand. Ses i Vinduet. — Pris 4 Kr. 25 Øre.
Telefon 34.

M. C. Funch, Allinge.

Kogekassen „Papisol“

faas hos

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Bornholms Spare- & Laanekasses

Afdeling i Allinge

Kontortid: 10—12 og 2—4.

Modtager Indskud paa alm. Sparekassetilskud til en Rente
af 4 pCt. p. a., paa Folio til 2 pCt. p. a.

Et Parti Klipfisk

bortsælges til en billig Pris.

Allinge Kolonial & Produktforretning

1 brugt Jagttaske

ønskes til Køb.
Bladets Kontor anviser.

En ung Springtyr

ønskes til Køb paa
Krogholm i Rutsker.

Al Jagt

er strengt forbudt paa Bjerregaards
og Byggehøjs Jorder i Olsker.

Fotograf Alfred Kjoller.

Fra 1ste November er Prisen for
Fotografier indtil videre følgende:
Visit. 6 Stk. 4,00. Cab. 6 Stk. 8,00
— 12 — 6,50. — 12 — 12,00
Brevkort 3 Stk. 3,00
— 12 — 5,00
Forstørrelser $\frac{1}{4}$ Ark 4,50
— $\frac{1}{2}$ — 8,00

Skosværte

hvid, graa, sort og brun.

Fedtsværte

haves stadig paa Lager.

J. B. Larsen.

Carbid-Lamper

til at anbringe i Hængelamper —
meget solide — kan leveres til
alle Lampestørrelser, naar Maat op-
gives. — Eget Fabrikat.

M. C. Funch, Allinge.
Telefon 34.

Caffeposer

i alle Størrelser.

Sprøjteposer
anbefales.

I. B. Larsen.

Carbid-Bordlamper

haves paa Lager til billige Priser.
Telefon 34.

M. C. Funch, Allinge.

Gulvmaatter

Et stort Parti realiseres til gam-
mel Pris.

I. B. Larsen

Glaserede Lerrør

3" — 4" — 6"

Stærke Cementrør 4" — 6"

do; Drænrør $1\frac{1}{4}$ " — $1\frac{1}{2}$ " — 2"

Glaserede Ko- og Svinekrybber

haves paa Lager i

Nordlandets Handelshus.

Bagepulver

i Breve 10—30 Øre.

Cremortartari

Renset Potaske

Hjortetaktsalt

Rosenvand

Sucade

syttet Pommerantsskal

Vaniljetabletter

Vanillesukker

hel og stødt Cardemomme

anbefales.

I. B. Larsen

Telf. Allinge 12.

Ny Sending af

Darup Staldbøre

20 Kr. Stk.

Stærke Trillebøre sælges i

Nordlandets Handelshus.

Restparti Tørv

i Abildgaards Mose bortsælges til
en billig Pris. — Henvendelse til
Murmester Poulsen, Allinge.

En ikke for ung Pige søges.

Olsker Kirkeskole.

Rigtig gode kantskaarne $\frac{3}{4}$ " og 1"

Udskudsbrædder

i Længder fra 6—15 Fod, er nu paa Lager.

Priserne er allerlavest i

Nordlandets Handelshus.

Højeste Pris betales for Uld og strikkede uldne Klude

Moderne Ulsters i stort Udvalg.
Plydskaaber.

Glatte og pressede Astrakankaaber.

Kjoler

i Silke, Uld og Bomuld.

Ca. 200 Bluseliv.

DYNETOJER

Nankin 1 Kr. m. — Fjer i mange Kvaliteter.

Dowlas

Kipret og bleget Bomuldslerred,
meget billigt, naar Hensyn tages til nuvæ. Fabrikspriser.

Uldgarn

graat, blødt 7,50 pr. $\frac{1}{2}$ kg.

do. graat, som hjemmespundet 6,50 pr. $\frac{1}{2}$ kg.

Uldne Damestrømper, dansk Fabrikat

Børnestrømper

" "

Korsetter og kulørte Underskørter.

Messens Eneudsalg

Chr. Olsen, Allinge.

Telefon Nr. 100

Vi har endnu et Restparti af de
gode westphalske Smede-Nøddekul,
Stenkuls-Briketter, Brukuls-Briketter, Koks
Bestillinger modtages.
Nordlandets Handelshus.

Balåtaremmes, Remsamlere,

Maskinolie, Cylinderolie, Motorolie og Oliekander
anbefales fra

Allinge Kolonial- & Produktforretning

Højeste Pris

betales for Uld og strikkede uldne Klude.

Nordlandets Handelshus.

SÆD.

Alle Sorter gode sunde Varer modtages til Statens Lager.
Afregning 15de og 1ste i hver Maaned.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Gödnings-Kalk

hjemkommer til Efteraaret og vi modtager gerne Be-
stillinger herpaa. Prisen bliver billigst fra Skib.

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Bestil Deres Tryksager i Allinge Bogtrykkeri

Magasin du Nords Udsalg

ALLINGE

anbefaler til Efteraar og Vinter:

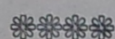
Konfektion.

Nyt stort Lager af
**Kaaber, Frakker, Ulstre
Gummifrakker
Kostumer, Nederdele
Blusliv**

alt i ekstragode Kvaliteter og syet
i fikse Faconer.

Bemærk!

Nogle Stykker Gummifrakker
sælges til halv Pris.

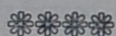

Kjoletojer,

Heluldne Kjoletojer
paa Lager i mange Farver.

Blusefloneller. prima Kvalitet,
forefindes i stort Udvalg.

Ulsterstoffer,
svære gode Ting
til yderst billige Priser.

Hvidevarer.

**Dowlas, Medium, Flonel
Bomuldslerred,
Twill, Bommesi, Pique
Bolster, Nankin, Satin m.m.**
forefindes i prima Kvaliteter.

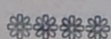

Tricotage.

Stort Lager af Uldvarer
til Damer, Herrer og Børn
sælges til ekstra billige Priser.
Et Parti Uld-Normaltæpper
Kr. 6—6,75.

Prima heluldne **Damestrømper**
fra 2 Kr. pr. Par.

Stærke heluldne **Børnestrømper**
og **Herrerosker** sælges langt
under Dagspris.

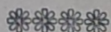

Skindvarer.

Kraver, Muffer, Boer
Fikse Faconer

findes paa Lager i stort Udvalg.

Et Parti Skindveste
til Damer og Herrer
sælges til gammel Pris.

Hatte og Huer,

**Flipper, Kraver
Manchetter Manchetskjorter
Slips, Seler, Sækkeholdere,
Handsker, Vanter m. m.**
forefindes i stort Udvalg.

Et Parti Hatte
sælges til 1 Kr. pr. Stk.

Uldgarn.

Til Trods for, at man for Tiden kun kan fremskaffe stærkt begrænsede
Mængder Uldgarn, er mit Lager dog endnu velforsynet med ekstra prima Kvaliteter i sort, graat, normal, hvidt, brunt og marine.

Ekstra billig Pris.

Magasin du Nords Udsalg, Allinge

Telefon 5

J. P. Sommer.

Leverandør til Vare- og Landbrugslotteriet.

Telefon 5

Lad Kaalrabien staa ---.

Den vokser næsten til Jul.

En kendt sydsjællandsk Landmand
N. J. Andersen, Snedkærgaard, skriver i „Næstved Tidende“ bl. a.:

Ved en ret udstrakt Dyrkning af
Kaalrabi i de sidste 10 Aar, er jeg
kommen til det Resultat, at Kaalra-
bien vokser stærkt i Efteraarstiden,
ja lige ind til Jul, naar Jorden da
ikke er stadig tilfrossen, og det ple-
jer den jo ikke at være. I Fjor
havde vi her paa Gaarden et Areal,
der ved Optagningen i Slutningen
af November gav ca. 200 Tdr. mere
pr. Td. Ld. end der var paa Stykket
2 Maaneder før, da der blev laget
en Del op til Fordring.

I Aar, hvor Kaalrabien er sat til-
bage ved Larveangreb, er der saa
meget mere Grund til at lade den
staa en Tid endnu.

Jagten aflyses

følgende Steder i Olsker, Gildesboet,
Heslegaard, Gadely, Anton Haagen-
sens, Karl Olsens 22 Lynglod.

Danske

Boillontærninger

D K

Æsker md. 100 Stk. 4,80 Øre.
do. do. 10 do. 50 do.
anbefales

J. B. Larsen.

15-16aars Dreng og Pige

kan faa Plads paa
Lindholmsgaard i Rø.

Nyt Kartoffelmel

er hjemkommet.

J. B. Larsen.

Til

Damerne!

Kjole- og Blusestoffer
til rimelige Priser.

Silkestoffer til Kjoler og Bluser (sidste Nyheder)

Svære Stoffer til Kostumer og Nederdele.

Kjoleflonell

i mange Nyheder fra 95 Øre mtr.

Gummifrakker til gamle Priser.

Damelinned i smukkeste Forarbejdning.

Pynte- og Køkkenforklæder i mange nye Faconer.

Skørter, Bælter, Strømper.

Skind- og Stofhandsker extra billigt. Skindkraver og Muffer.

Alle Slags Uldvarer til smaa Priser.

Vi kan tilraade vore ærede Kunder at købe nu, da alle
Varer vil blive betydelig dyrere, naar der kommer ny Tilførsel.

Nordlandets Handelshus.

Brødrene Anker

Jernstøberi & Maskinfabrik

Telefon 2. Hasle Telefon 2.

Selvvangingsanlæg, Vand- & Aljepumper m. m.

Slipst, Ris, Rismel, Kartoffelmel, Sagomel,
Majsmel, Havregryn,
Svedsker og Rosiner.

Alt i prima Kvalitet anbefales fra
Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Brødkorn og Foderkorn

til Statens Lager modtages og afregnes kontant.

Vi beder om tørre velrensedede Varer.

Nordlandets Handelshus.

Børnefodtøj.

Stort Udvalg.

Rimelige Priser

C. Larsens Skotojsforretning, Allinge.

Altid

Prima Kolonialvarer

til billigste Dagspriser.

Altid friskbrændt Kaffe.

Altid extra prima Margarine

til billigste Dagspris.

Altid stort Udvalg i

Glas og Porcelæn

til smaa Priser.

Altid velassorteret Isenkramlager hos
Allinge Kolonial- & Produktforretning

By- og Herredsfuldmegetig
Johannes Kofoed, Hasle.

træffes paa Raadhuset i Allinge
hver Mandag efter Kl. 10 Form. og
i Klemensker Kro hver Fredag
fra 2—5 Eftm.

Sølvplet-Theskeer

er alter paa Lager.

A. M. Lindberg.

Urnager og Guldsmid.

Overretssagf. Bojesen-Kofoed

St. Mortensgade 17, Rønne, Telf. 22
(tidl. Fuldm. ved Byfogedkontoret i
Hasle).

Kontordag i Allinge Mandag
do. i Klemens (Kroen) Tirsdag Eft.

En Dreng,

14—18 Aar, kan faa Plads paa
Svartingegaard i Rutsker.

